Пам’яті Бориса Жаданюка

...Біла брудна кицька на жовтій гарячій стерні. Перед смертю їй маряться птахи, що клюють її в голову, спину, живіт. Безліч птахів з тонкими гострими дзьобами терзають її мстиво і жадібно, і мука ця триває вічно.

...Сільська Муза — дебела гола молодиця з товстими ногами і широким лоном. Біля неї килимкове озерце, в якому плавають лебеді.

...Музики з негнучкими зашкарублими пальцями грають навіть вночі, проганяючи мерців-привидів, котрі вичікують на цвинтарі пияків, бо тим байдуже, з ким розмовляти, навіть з марами.

...Удень на горі колись мліла біла церковка. Низом йшла жіночка з головкою капусти, сіла відпочити. Обернулась — згадала, що нема церковки: ще до війни розвалили. А вона ж у ній вінчалась і дітей хрестила. Понесла тоту капусту поперед себе, важко ступаючи ногами в жиляках, що їх не сховають і грубі панчохи. Услід їй дивилися горобці, коти, невикопана картопля, зів’ялі ляльки кукурудзи.

У хаті — нечистий дух, закаляні стіни, давно нефарбована підлога. На тапчані коло печі — брат-каліка. Беззуба мати, що ледве ходить, кришить хліб у миску з помиями підсліпуватому псові.

— Я знаю, що у вас має бути ще одна картина...

— Нема, нема! Ви усі забрали ще того разу.

— Може, ви нею якусь дірку затулили?

— Не пам’ятаю, може, затулила. Нема господаря в хаті, то й дах тече. Ми обоє каліки. Жив би синок старший, я б не гризлася. А вмру, то й на тому світі буду думати, хто обійде меншого...

— Я б вам за неї гарно заплатив.

— Та знаю, що ви добрий чоловік!.. Корови не тримаю, свині так само. Ще коло курей можу ходити. Яйця продаю. То ви зі Львова, кажете?

— Зі Львова.

— А чи нема там сукняних чобіт на мене? Бо які не взую — ноги печуть. Хіба в сукняних ходити можу...

— Не знаю, подивлюся. А сусідам ваш син ніяких картин не дарував?

— Може, й дарував. Підіть попитайте, поки я борщ доварю.

Усіх людей села намалював на картині, бо село мале, а нині ще менше. Повно порожніх хат, і стежки до них позаростали, і вікна зогнили. Нема за чим плакати, думає той, хто купив кілька картин у старої баби. Він — теж художник. Малює лани з золотою пшеницею, доярок у стерильних халатах. І місто з трамваями, по якому ходив колись його товариш, пропаща душа, пив каву й горілку, зображав на папері олійними фарбами заляканих, абияк вбраних людей з рідного села, що восени й навесні топилося в болоті.

...На краю чорного поля стоїть хлопець у вишитій сорочці й синіх штанях, а за ним маленька хатка з живим вогнем у печі. Можна й довіку не вийти з цієї порожнечі й самотності.

...Поглянь, як на обжинках танцюють парубки й дівки у взятих напрокат народних костюмах. Які вони незграбні, невмілі під важким

поглядом квадратної баби з району, що виставила їх на посміховисько. Відвернися. Пройди ледь помітною в сутінках стежкою до хати, де під килимом з синіми півоніями грається брат-каліка, а мати сидить скраєчку довгого порожнього столу й питає:

"Чому ти сивий, сину? Де твоя сорочка?"

"Бо я піший ходак, мамо. Я прибився додому, хоч мене й кинули брати кінні в степу. І скоро вмру".

"А хто ж нас годуватиме?"

І він покаже картину, де старі й малі стоять поруч, а дехто з тих, що намальований живим, нині спочиває в землі.

...Стара бере гроші, несе їх у другу хату. Каліка-син жалібно дивиться їй услід.

— Хтось вам допомагає?

— Та дров колгосп дає, а ще жіночка одна приїжджала два рази на могилку...

— Просила у вас картини?

— Хіба подивиться. Я б їй за так віддала. Вона мені й випрала, і бульбу помогла викопати, і хустку подарувала...

— А як її звали?

— Забула, бігме, забула. Чи Надя, чи Люба... Три роки вже не приїжджає.

— Мене не згадувала?

— Хіба сина мого. Плакала та й плакала — таке мала гостювання. Куди ви?

— Їхати мушу. Робота чекає.

— Та вже переночуйте...

З кута почувся тихий плач дорослої безпомічної дитини, і стара пошкандибала туди.

У сутінках село щезало. Спочатку втонули покинуті хати, потім ті, у яких ще жеврів вогник життя, і, врешті, зникла хата, котра ховала в собі останню картину й стіл, за яким збирався колись увесь рід.

...Намальовано чоловіка, якого витягають з землі люди в чорних костюмах і при краватках. На його лиці радість, а позаду — безлисте дерево, наче перед зимою. А ще далі — діти слухають учителя, дивлячись у його роззявлений рот з гострими зубами, звідки мають вилетіти пташки...